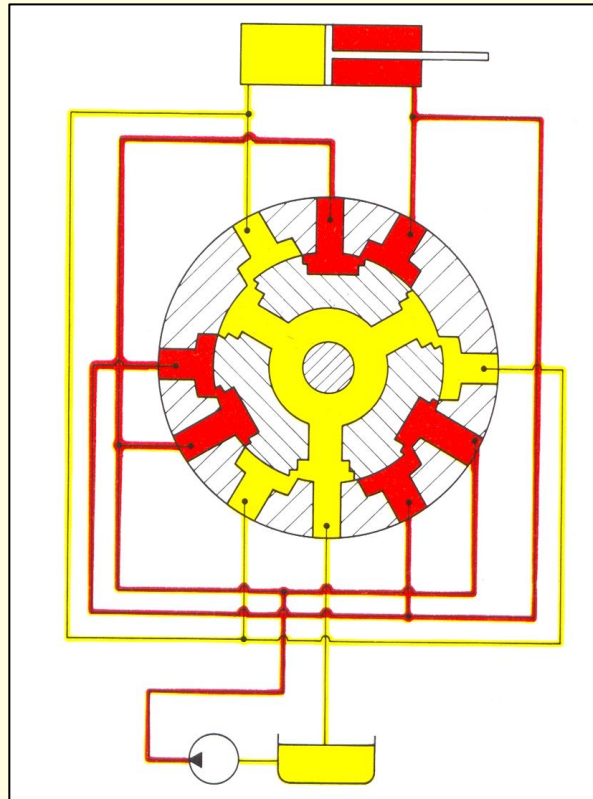

ROOLISEADME PROJEKTEERIMINE

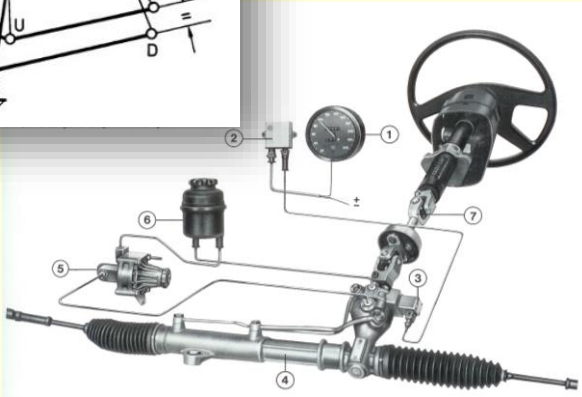
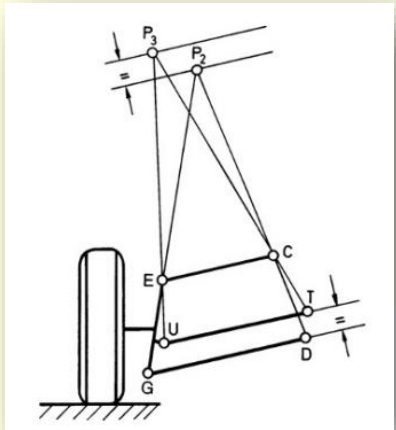
SISSEJUHATUS

Teema:

- Rooliseadme ülesanne ja üldehitus

Rooliseadme ülesanded

- Tagada liikuva sõiduki sujuv ja ohutu liikumissuuna muutmine erinevatel kiirustel;
- Võimaldada juhil rooli pöördemomendi abil tajuda juhitavate rataste haardetingimusi;
- Tagada sobilik manööverdusvõime pöörderaadiuse osas;
- Vältida juhtrataste pöördumist vedrustuse töötamisel;
- Tagada tarvilik passiivne ohutus kokkupõrke korral.

Rooliseadme üldehitus

Roolimehhanism-

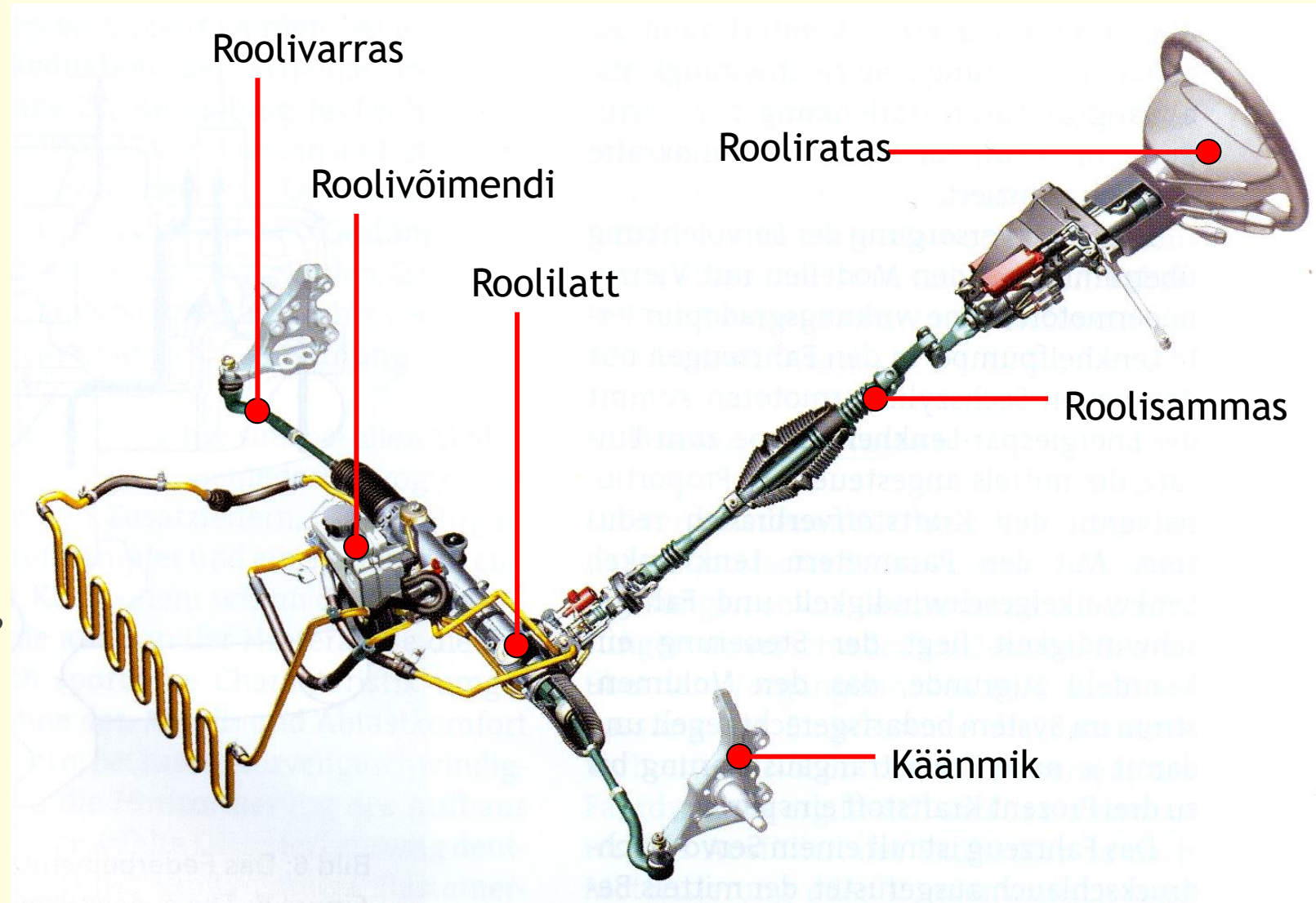
sobiva pöördemomendi tagamine

Osad: rool, roolisammas, reduktor, võimendi

Rooliajam-

Sobiva pöördekinemaatika tagamine

Osad: roolihoovad, roolivardad

Roolisüsteemi ehitus ja põhikomponendid

Rooliseadme ülekandearv

Rooliseadme ülekandearv i_{rool} iseloomustab rooli pöördenurga ja juhtrataste pöördenurga suhet:

$$i_{rool} = \frac{\alpha}{\beta}$$

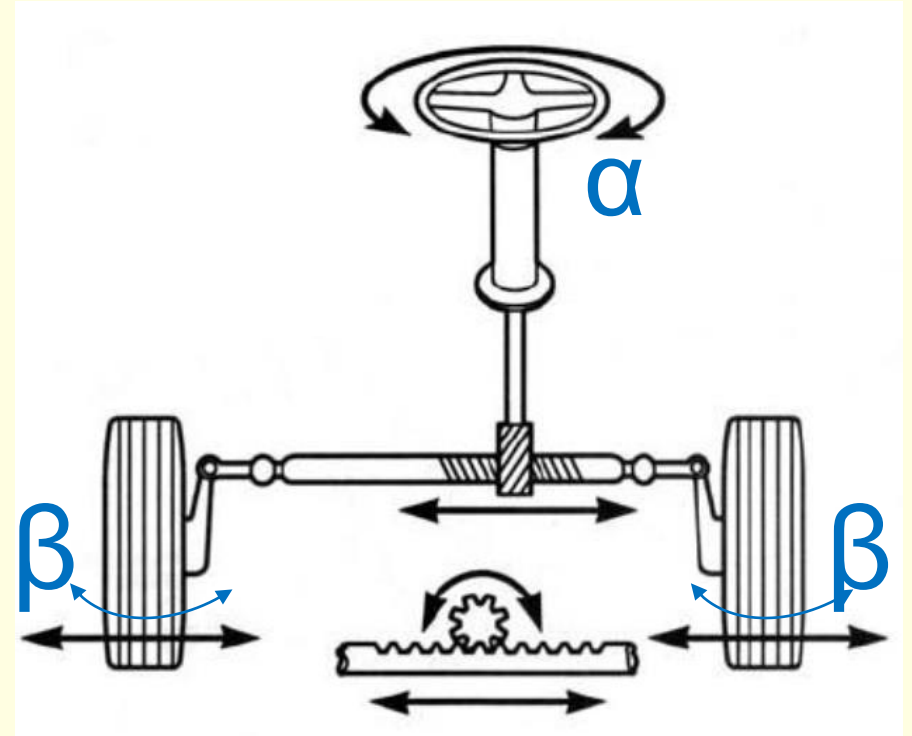
Tavapärane i_{rool} sõiduautodel vahemikus 12...20

Pöördemoment roolil M_{rool} :

tavaliikumine 0...2Nm,

haardevõime piiril liikumine 5Nm

äkkmanöövrid max15Nm

Rooliseadme ülekandearv

Rooli ehitus

Rooli läbimõõt d

sõiduautodel 14" ... 17,5" (355...445mm)

Roolivõru ehitus, läbimõõt, kuju ja haardetegur lähtuvad ergonoomikast ja passiivsest ohutusest

Juhtseadised tavasõiduki roolil:

Helisignaal

Püsikiirushoidja

Multimeedia ja seademenüüde juhtimine

Tavasõiduauto rool sisaldab juhi turvapadja moodulit

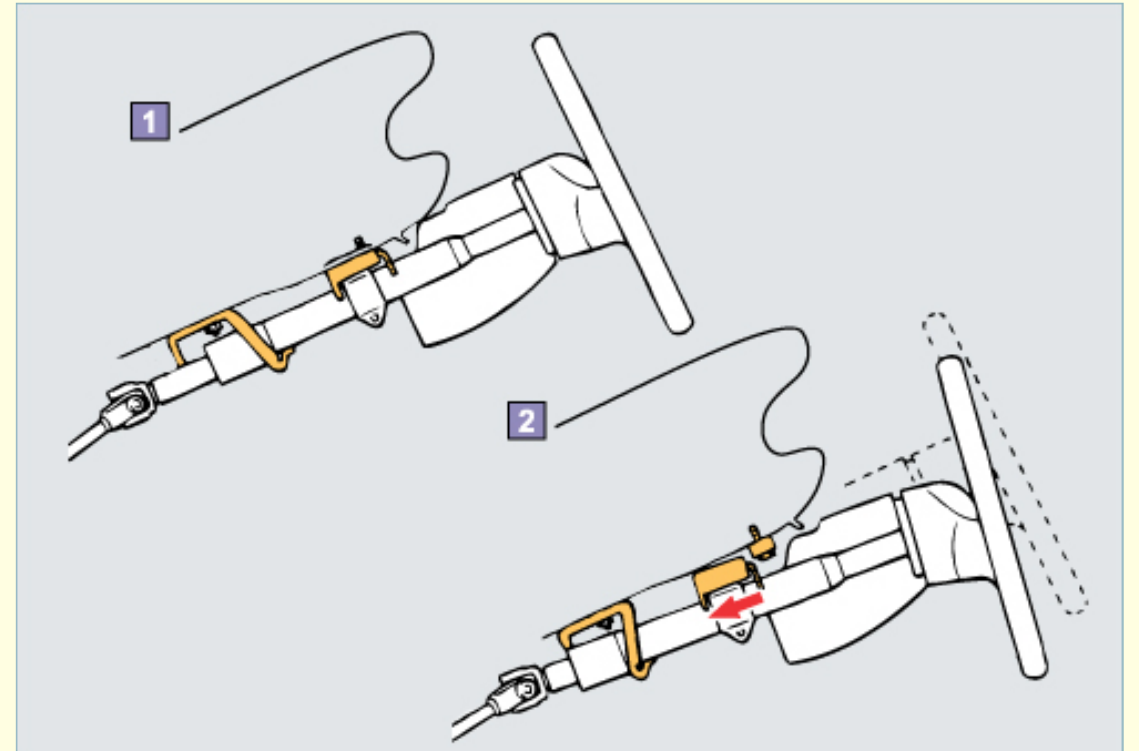
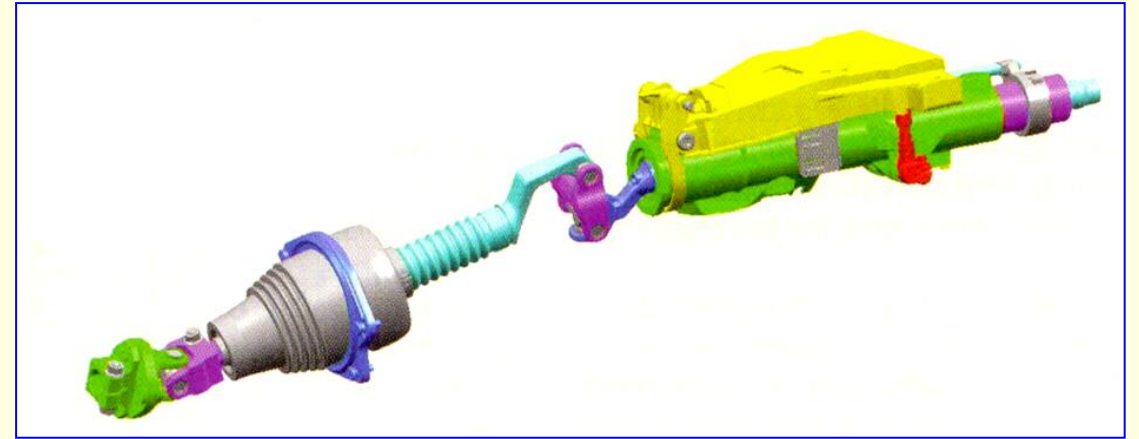

Vormelauto rool

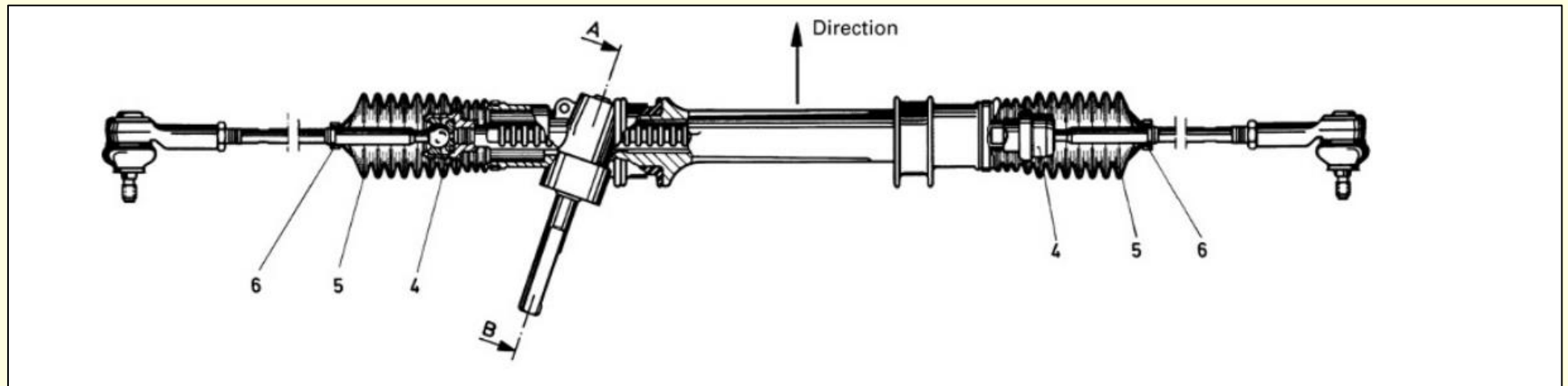
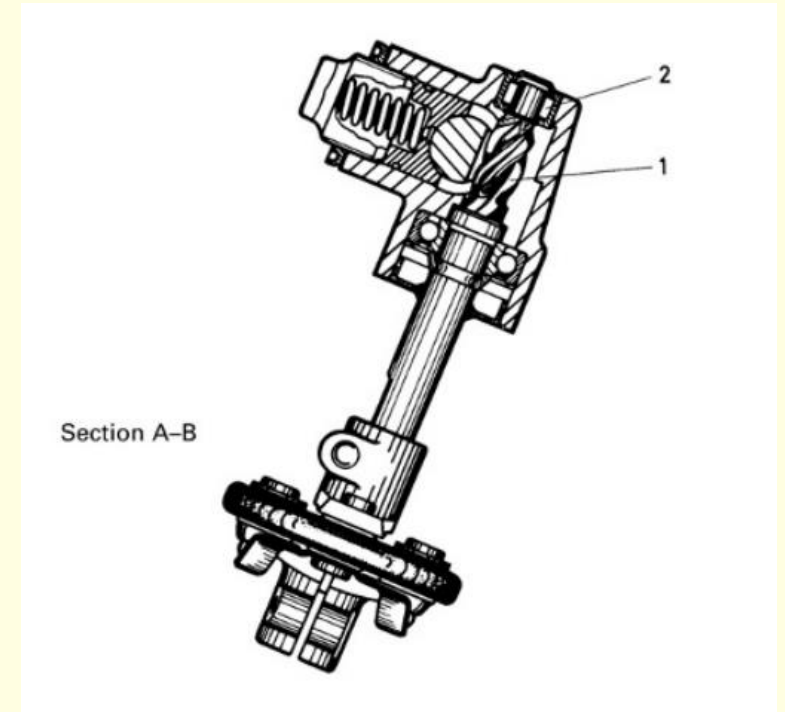
Roolisammmas

- Sujuv lõtkuta ülekanne
- Rooliasendi reguleerimisvõimalus (nurkasendi ja pikiasendi muutus)
- Löötkoormuse leevendamine kokkupõrkel
- (reduktori asendi muutusel ja paiskumisel roolile)
- Turvapadja ja juhtnuppude töökindel elektriline ühendus
- Rooliluku funktsioon

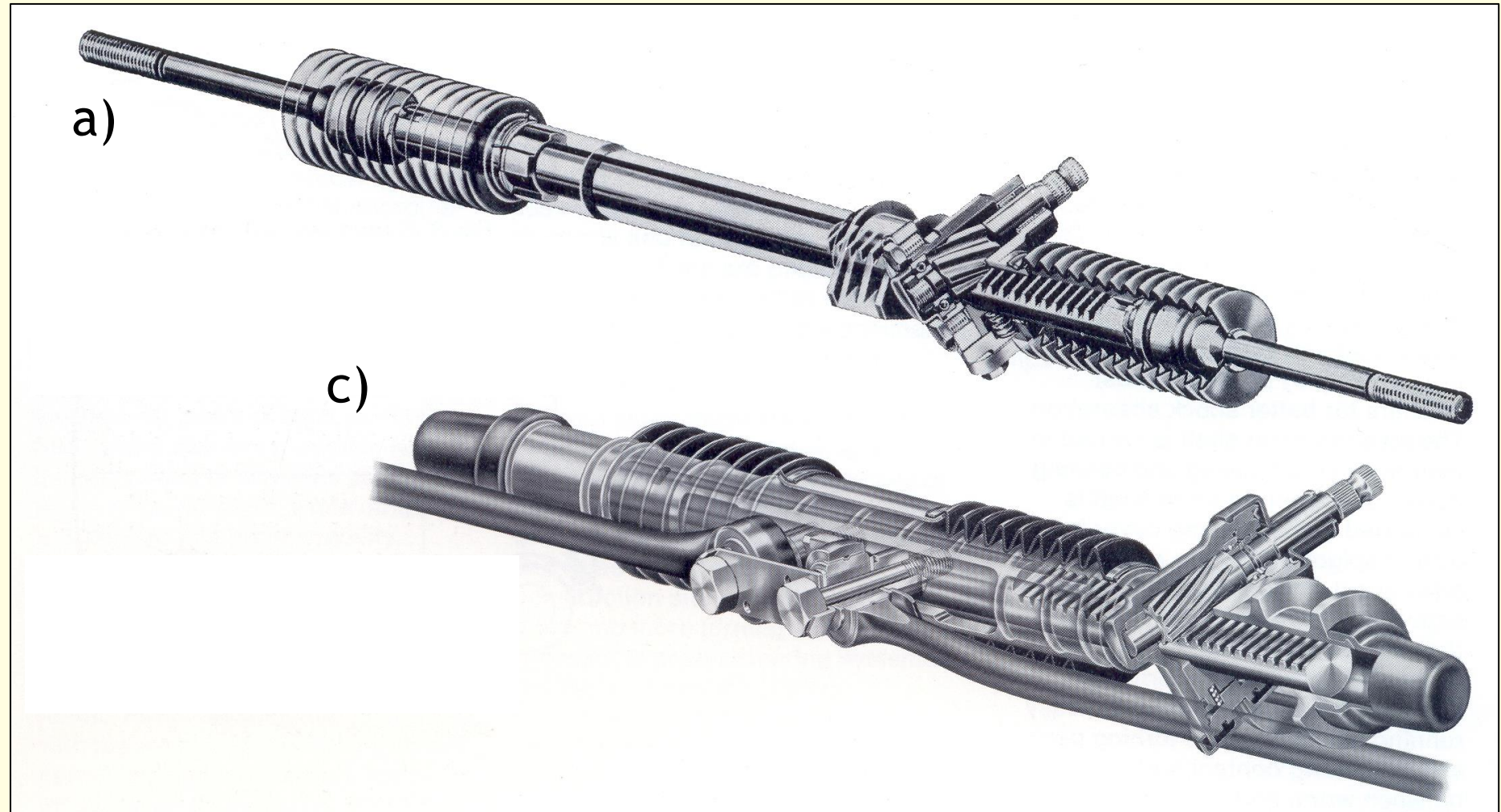
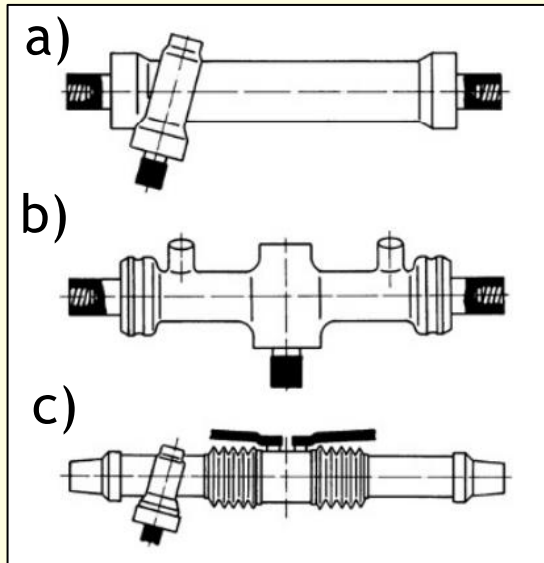
Hammaslattreduktor

- Kompaktne, ökonoomne
- Võimalik varustada hüdro- või elektrilise võimendiga
- Täpsus ja hea roolitunnetus
- Sobilik sõltumatu vedrustuse lahendusega

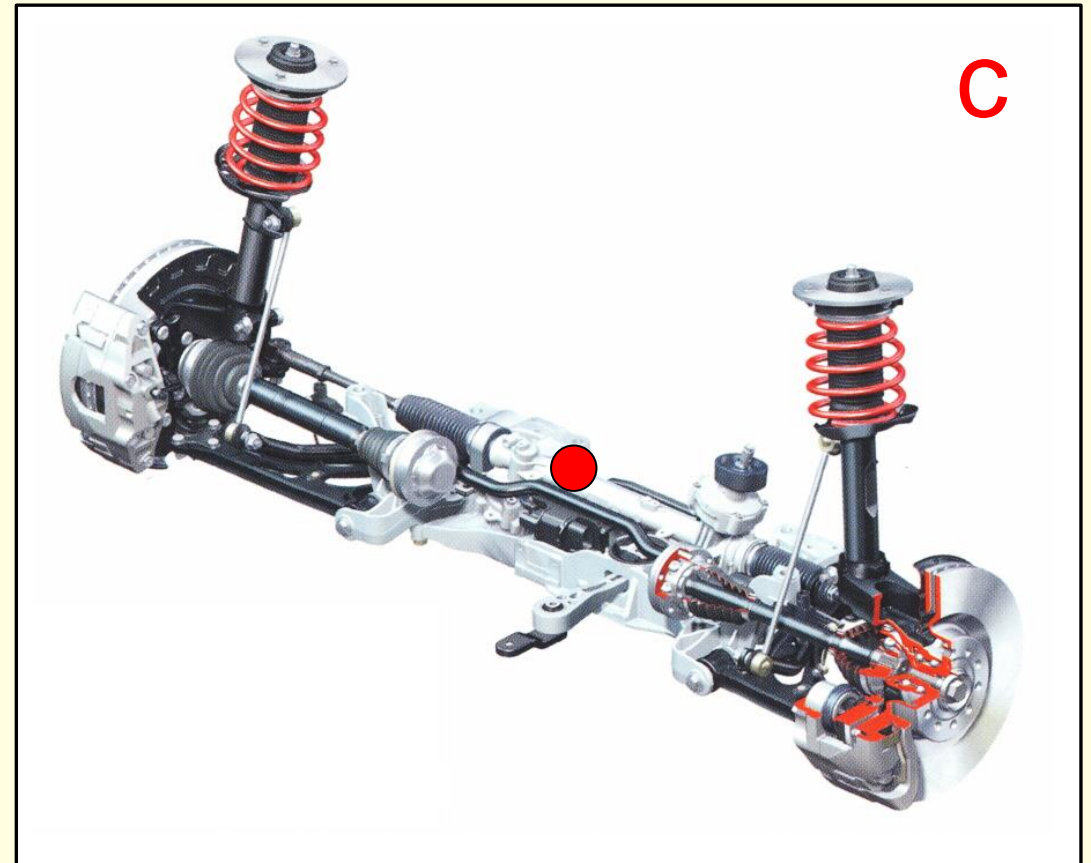
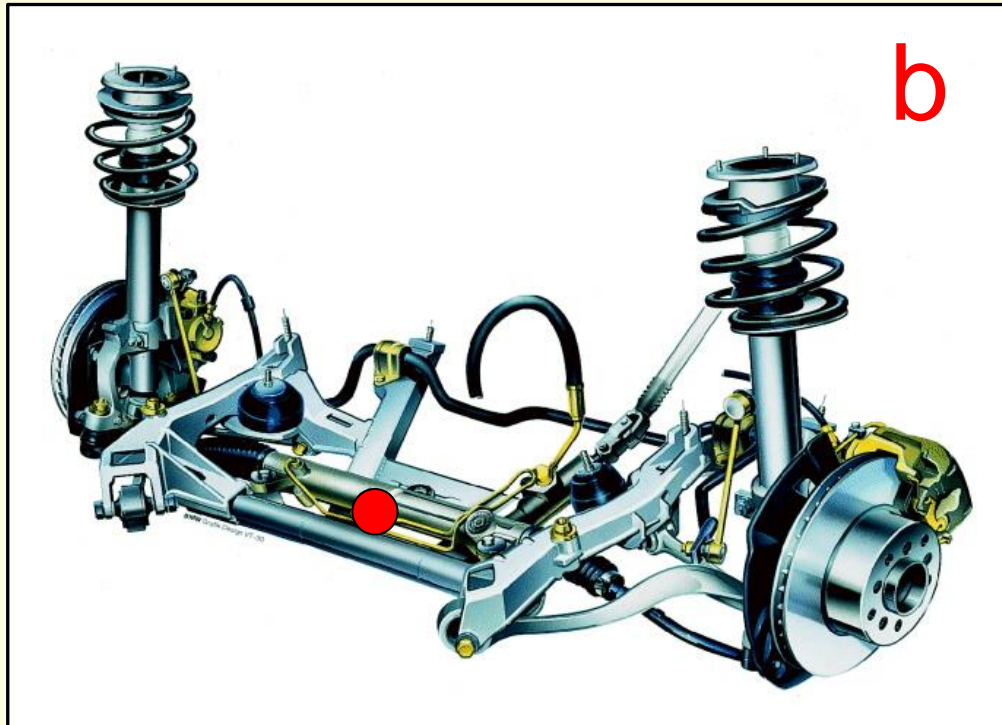
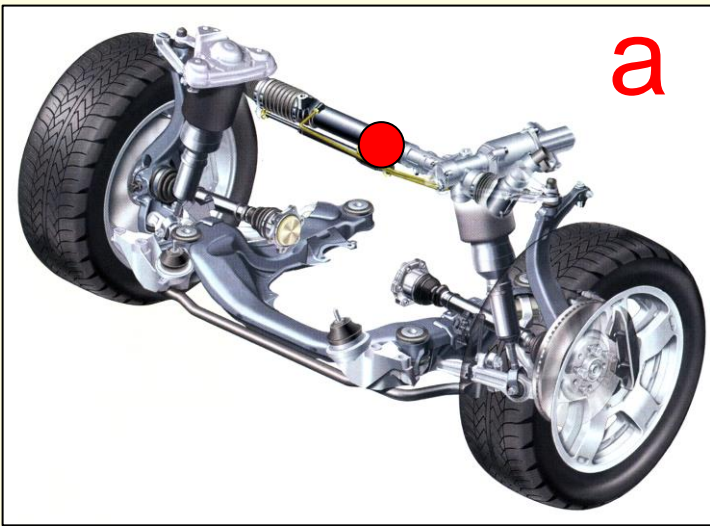

Hammaslattreduktor

Hammaslattrooliajami erilahendused; a) lati otstesse kinnituvate roolivarrastega, b) tsentraalse sisendi paigutusega, c) lati tsentrisse kinnituvate roolivarrastega

Hammaslattreduktor

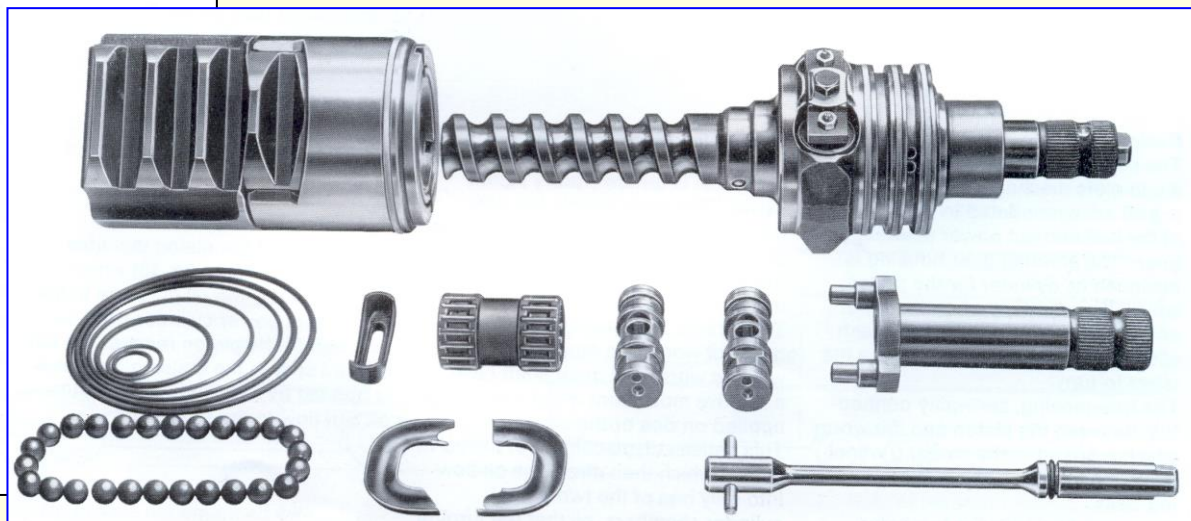
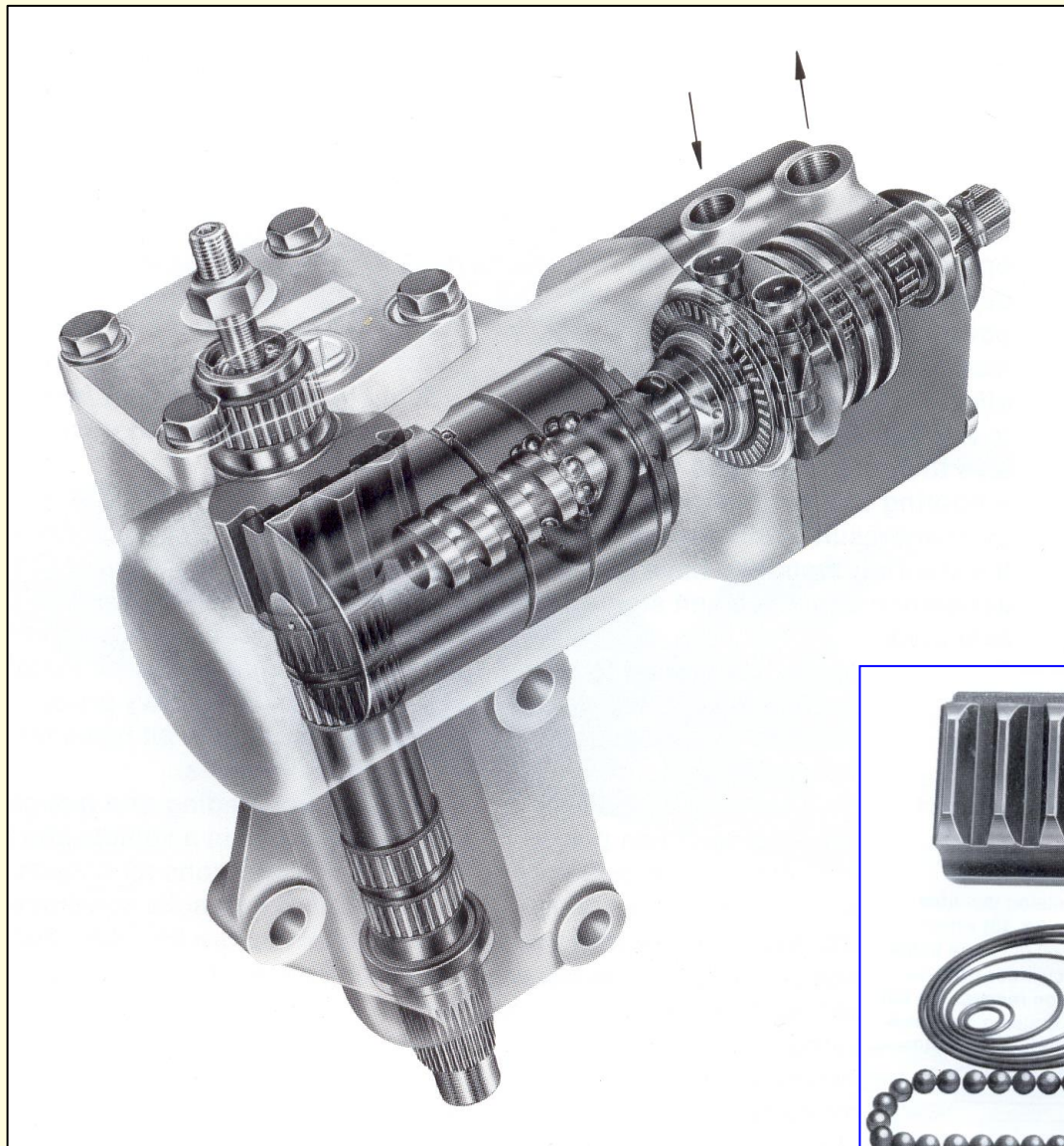

Roolilati erinevaid paiknemise variante: a-ülapaigutus, b-all teljest eespool, c- all teljest tagapool

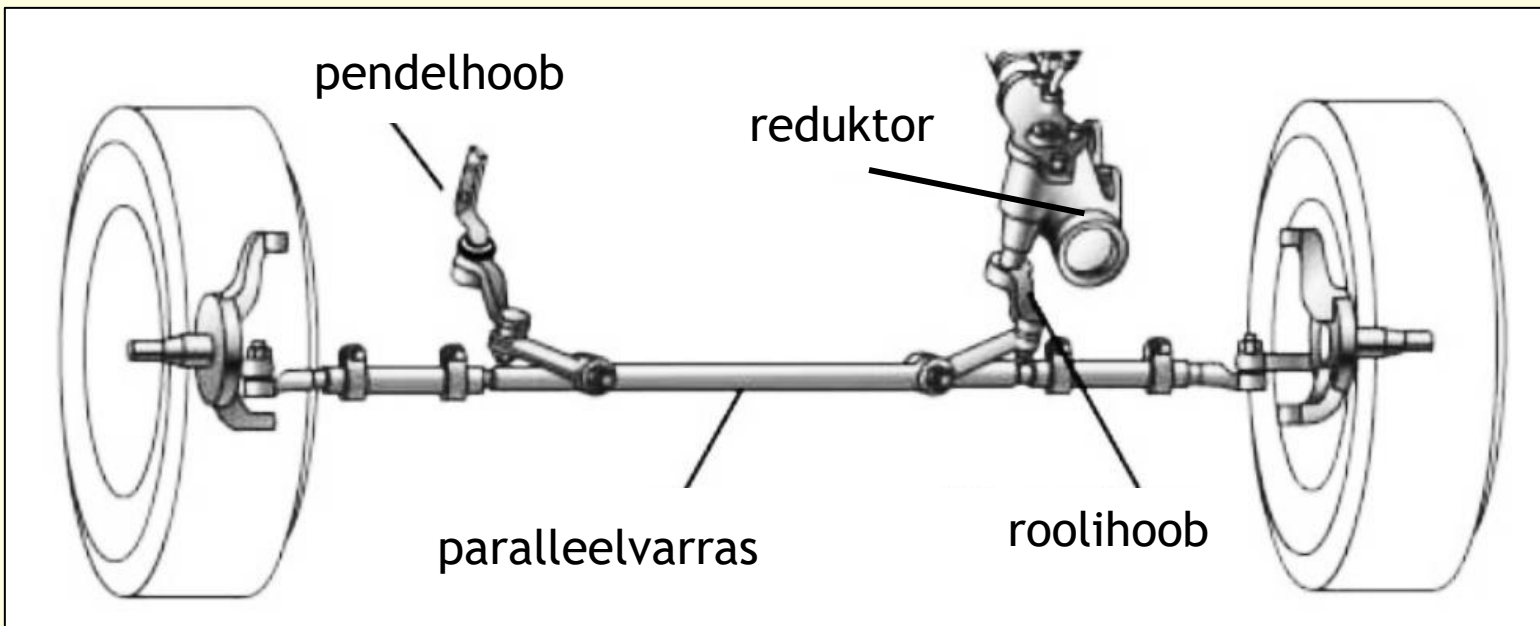

Kruvi-mutterreduktor

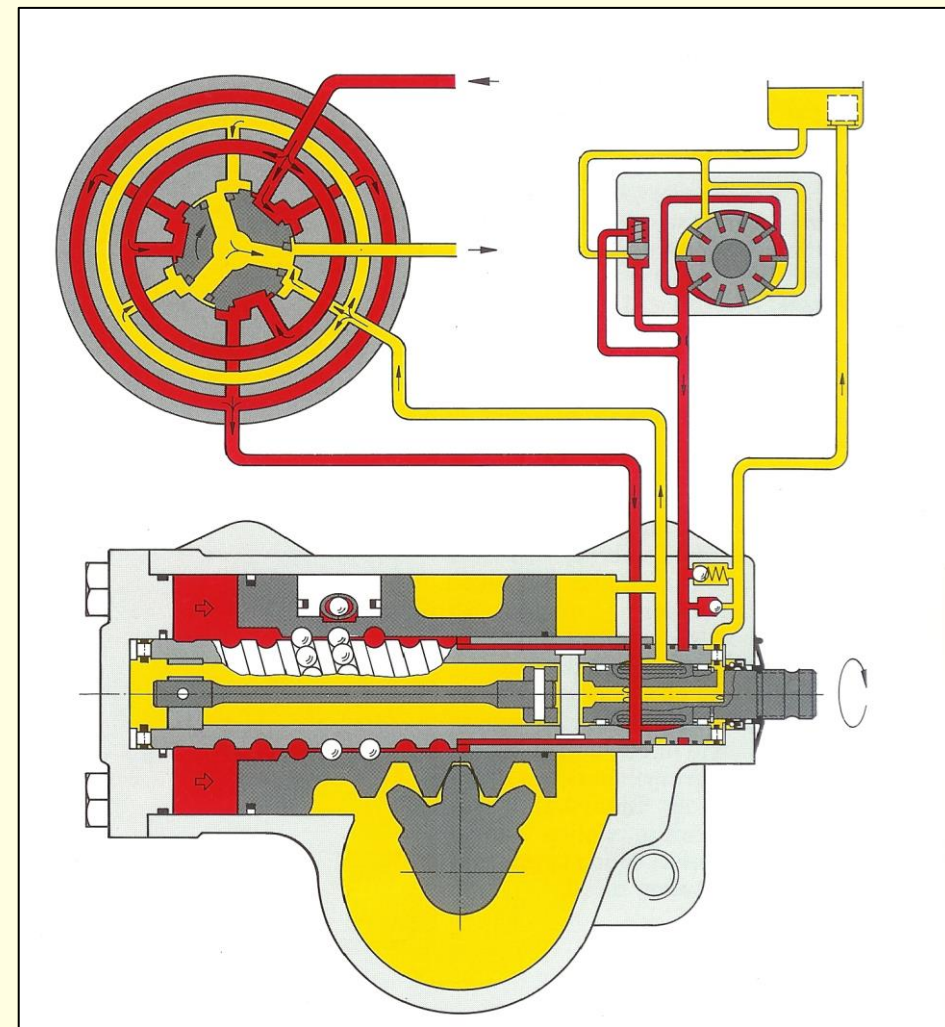
- Sobilik ka sõltuva vedrustuse lahendusega
- Võimalik varustada hüdrovõimendiga
- Levinud rasketehnikal

Kruvi-mutterreduktor

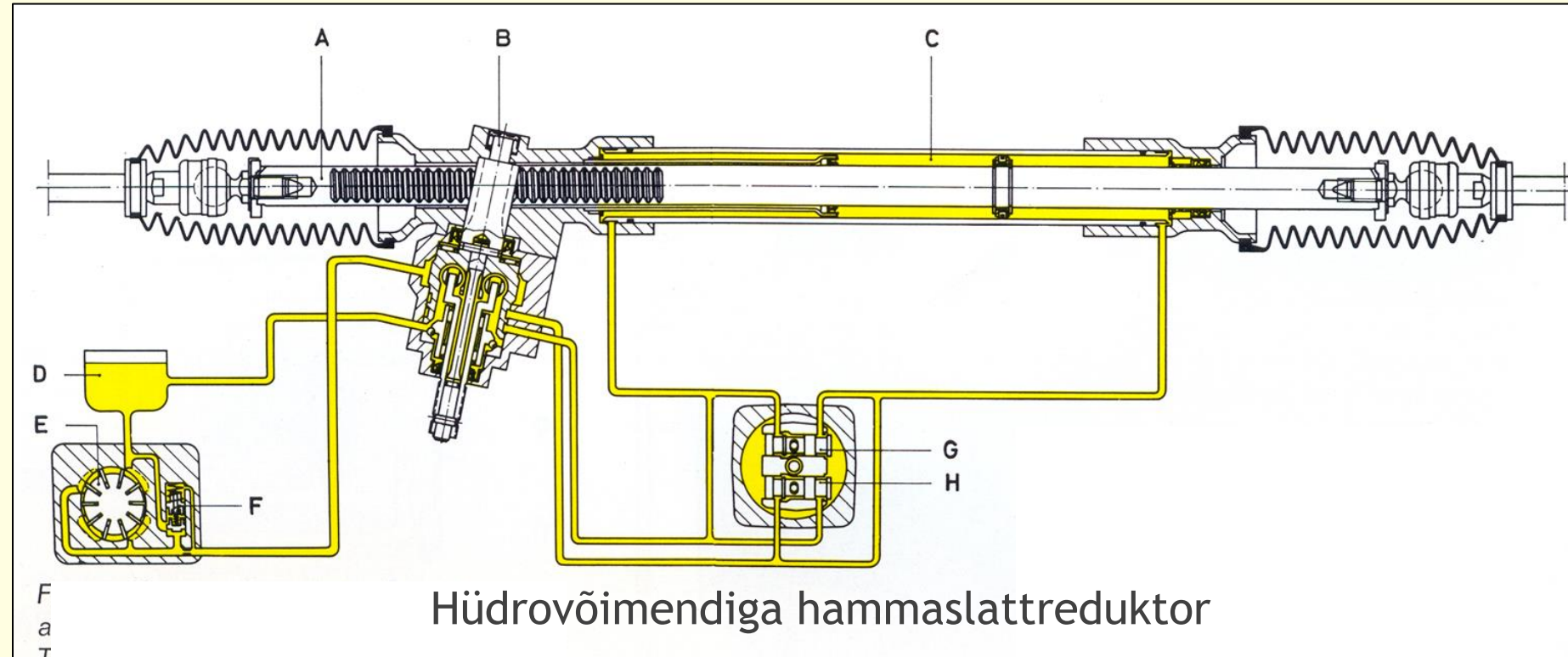
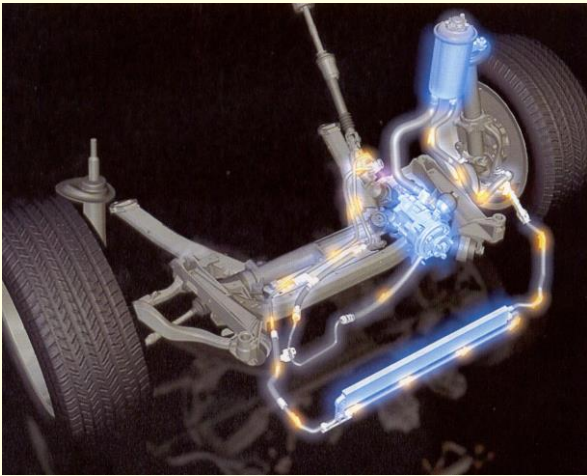
Kuvi-mutterreduktoriga rooliseade

Hüdrovõimendiga kruvi-mutterreduktor

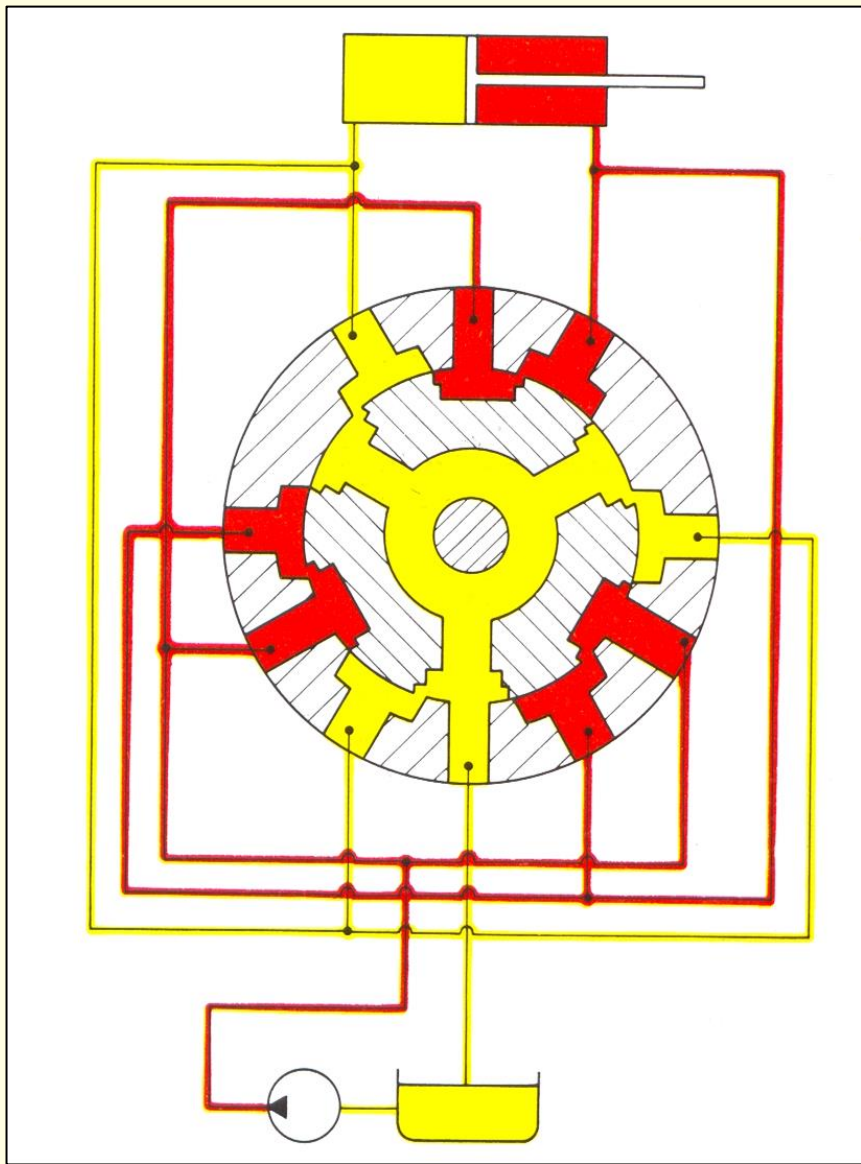

Roolivõimendi

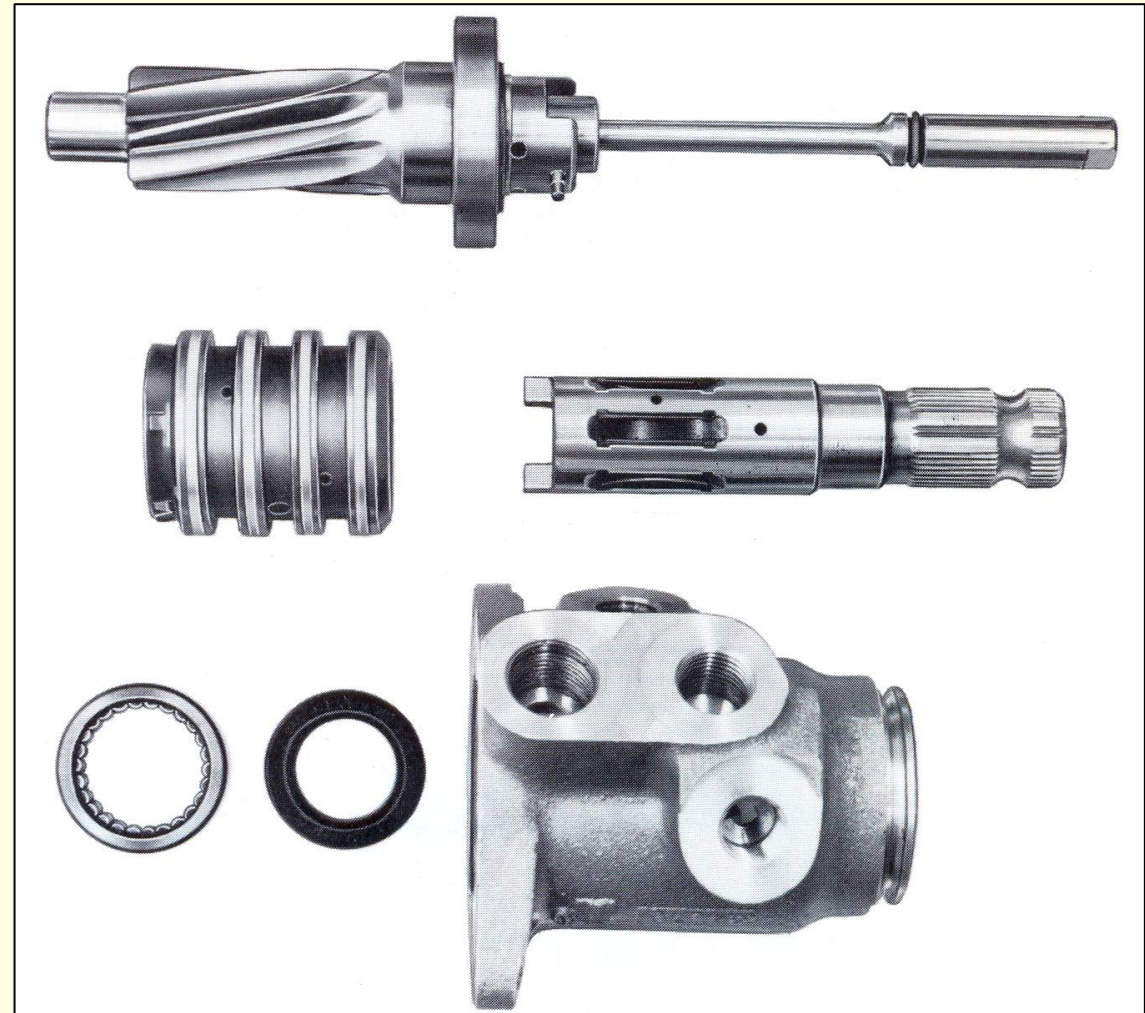

Hüdraulilise roolivõimendi süsteemi moodustavad: Hüdrovedeliku pump, reservuaar, hüdrauliline (hüdroelektriline) juhtsüsteem, hüdro-voolikud, hammaslatiga integreeritud hüdro süsteem

Roolivõimendi

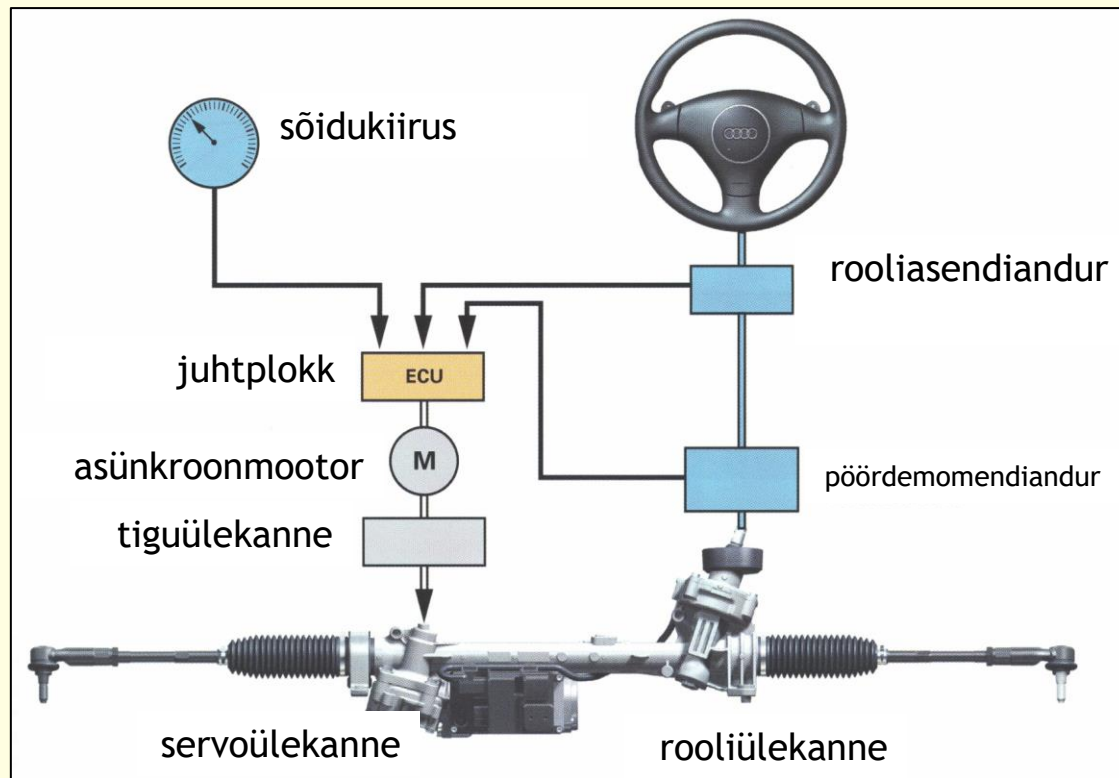
Hüdrovõimendi juhtklapi tööpõhimõte

Hüdrovõimendi juhtklapi ehitus

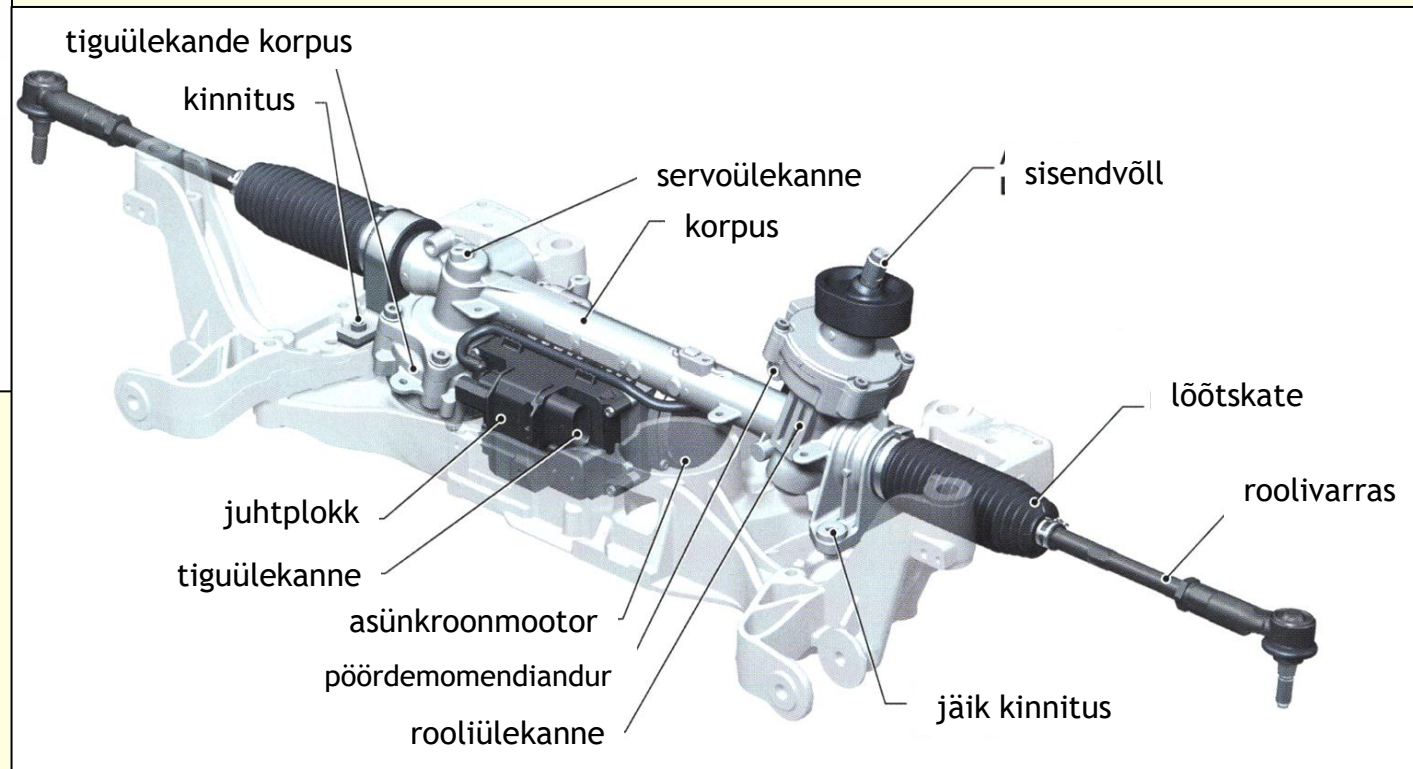

Roolivõimendi

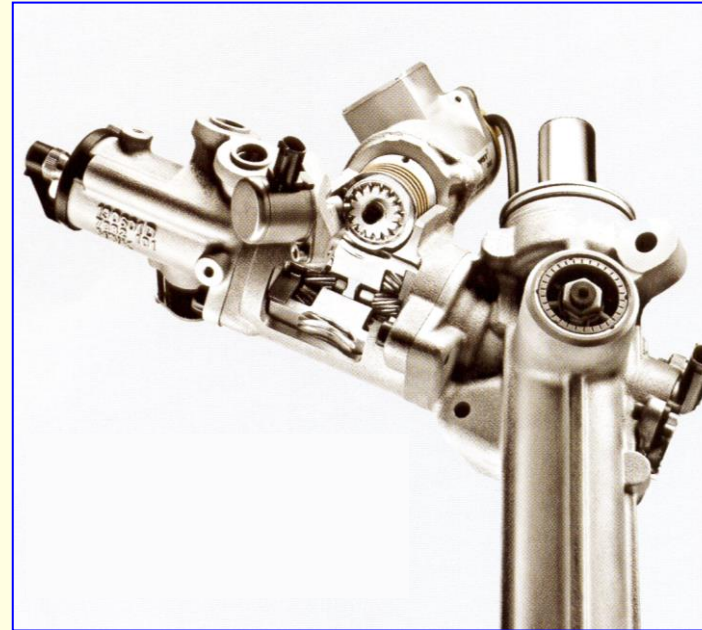
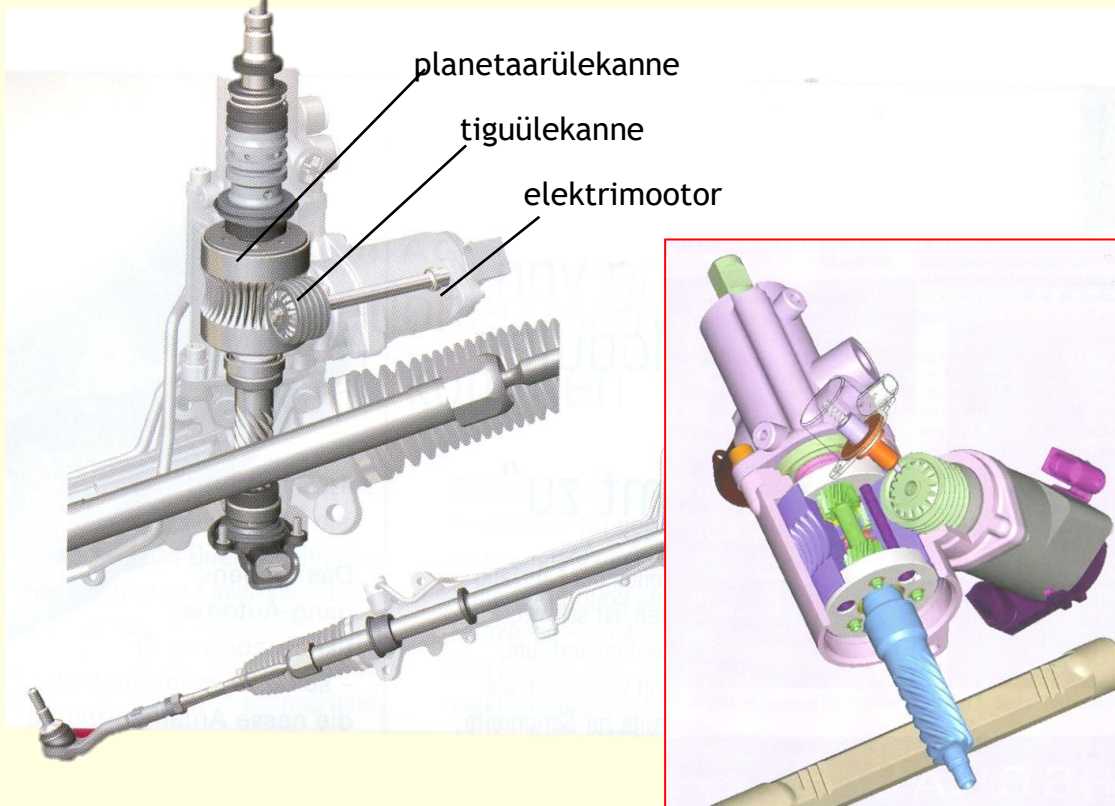
Elektrilise roolivõimendiga rooliseade

- Paindlik juhtimine
- Väiksemad energiakaod
- Piiratud võimsus

Elektrilise roolivõimendisüsteemi roolilatikoostu komponendid

Muutuva ülekandearvuga reduktor

- Suurel kiirusel ülekanne aeglasem
- Väiksemal kiirusel ülekanne kiirem
- Parklas manööverdramisel kõige kiirem ülekanne
- Ülekandearvu muutmine ESP-süsteemi töötamisel